

Oslo 2010-11-22

Norsk Institutt for By- og regionforskning
Gautstadalléen 21
N-0349 Oslo

Att: Lene Schmidt

Allmennhetens medvirkning i planprosessene i Oslo

Vi viser til Deres henvendelse. Vi er meget tilfreds med at det tas initiativ for å klarlegge dette, og vil gjerne bidra med synspunkter på allmennhetens mulighet for medvirkning i planprosessene i Oslo.

1 KUVs mål og arbeidsformer

KUV's hovedhensikt med engasjement i plansaker er å tale byens beboeres sak på grasrotplan, bidra til å hindre overgrep mot "den lille mann", og fremme løsninger som er brukervennlige og ønsket. Våre innspill er dels basert på faglig, dels på lokalpolitisk grunnlag, og vi mener de er seriøse og konstruktive. Alt arbeid som nedlegges av KUV og tilsvarende organisasjoner, er frivillig og ubetalt.

Våre viktigste arbeidsformer er:

- 1a) Støtte og bistand beboergrupper som er direkte berørt, og som ønsker å engasjere seg seriøst. Dette skjer primært ved å utarbeide ganske detaljerte og "profesjonelle" veiledninger som angir hvordan berørte beboere kan gå frem. Til nå har vi tre slike veiledninger, en for "Reguleringsplaner/byggesaker", en for "Nærmiljø og grøntarealer" og en for "Samferdsel og trafikkspørsmål" KUV prøver å unngå å delta direkte i mindre enkeltsaker, men er engasjert i større, prinsipielle plansaker, se pkt 1b under. I samråd med Plan- og bygningsetaten distribuerer vi info om igangsatte reguleringsarbeid til de berørte velforeninger etc.
Arbeidsinnsats på disse aktivitetene de siste fem årene er anslagsvis ca 4 – 5 årsverk

- 1b) Utarbeide høringsuttalelser og ha samtaler med Byutviklingskomiteen og Byrådsavdelingen i forbindelse med planforslag. Som eksempler nevnes:

Ny plan og bygningslov (høringsuttalelse 2005)

Kommune(del)planer:

- Estetikkplan (2005),
- Skilt- og reklameplan (høring 2006),
- Kommuneplan (2007)
- Byøkologisk program (2008)
- Kommunal plan for områder for friluftsliv (2008)
- Grøntplan (2009)
- Arkitekturpolitikk (2009)
- Byutvikling og bevaring i indre Oslo (2009)

Større reguleringsplaner med mer.:

- Dypvannsdeponiet ved Malmøykalven (brev til SFT 2005),
- Fjordbyen : Bjørvika/ Bispevika/ Sørenga/Middelalderparken etc (høringsuttalelser 2006, medvirkning i plan - charetten 2008, (i samarbeide med lokale vel/beboerforeninger/bydelsutvalg og Stiftelsen for byens fornyelse).
- Småhusplanen (høringsuttalelser og deputasjoner til BUK 2005 og 2010 med støtte til UHF),

- En rekke planer og byggesaker som berører grøntområder,
- Markagrensen (Holmenkollen/Frognerseteren og Huken pukkverk m.v.),
- Planforslag for ny sentralstasjon (høringsuttalelse 2010)
- Ny revisjon av Småhusplanen (i samarbeid med UHF, og Utvalg for Harmonisk Fortetting (2010),
- Reguleringsplan for Nordstrandskråningen, Sydhavn - problematikk og plan for Ekebergområdet (disse tre i samarbeid med "Fellesutvalget for vel i bydel Nordstrand")
- Planarbeid i tilknytning til Groruddalen og Alna – elven, i samarbeid med velsammenslutningene i Groruddalen.

Slike høringsuttalelser og annet skrevne dokumenter kan finnes på nettet under "Saksinnsyn" på den enkelte sak på den aktuelle etat, detaljert dokumentasjon er derfor ikke medtatt her.

KUV's arbeidsinnsats de siste fem år på denne delen, kan anslås til ca 4 årsverk

- 1c) KUV har et nært samarbeid med Utvalg for Harmonisk Fortetting (UHF), Oslo og Omland Friluftsråd, Oslo Elveforum, Oslo Byes Vel, Stiftelsen for byens fornyelse og Nettverk for vern av Grønne Lunger
- 1d) Det viktigste elementet i allmennhetens medvirkning ligger i det den enkelte velforening og nabolag kan bidra med av lokalkunnskap, og tydeliggjøring av nabolaget interesser og forslag. KUV's rolle ligger her vesentlig i å formidle informasjon (f. eks. reguleringsplaner) fra Plan- og bygningsetaten til vellene.

2 Kommunens anvendelse av KUV's forslag og innspill

Erfaringene med hvorvidt innspill fra allmennhetens brukes er høyst blandet. Rene synsinger og NIMBY-argumenter har liten effekt, mens tidlig, langsiktig, saklig og intens bearbeiding har noe mer effekt. Det er svært vanskelig å danne seg en klar mening om den virkningen KUV's, og andre frivillige organisasjoners aktiviteter har på innholdet i de vedtatte planene. Men vi tror at uten denne aktiviteten, ville planene blitt dårligere for lokalmiljøene rundt i byen.

3 Beslutningsprosessen bør forbedres for å gi allmennheten reell medvirkning

KUV er redd for at hovedgrunnen til at etatene inviterer befolkningen til medvirkning, er at lovverket krever dette, ikke at de venter verdifulle innspill, som de ønsker å bruke. Vi tror at de føler involvering av beboere og naboer som sand i maskineriet, som kompliserer planprosessen. Langt de fleste reguleringsplaner utarbeides av tiltakshaver, som derved får stek innflytelse på saken, og som ikke ønsker medvirkning fra naboer/allmennhet. (De store reguleringsplanene utarbeides vel som regel av kommunens etater, eller bestilles av disse. I slike større planer søker nok kommunen noe mer samarbeid med allmennheten.)

Vi mener imidlertid at en del planer kan være resultat av politisk "hestehandel", som binder viktige deler av tiltaket allerede før planprosessen starter, og da blir det ikke tale om endringer. Det er dessuten svakheter i reglene om hva en plan skal omfatte. Dette resulterer i at utbyggingsplaner ofte bare omfatter boliger, og at planer for nødvendig sosial og teknisk infrastruktur, inkludert trafikkkløsnings, mangler. Dette får negative ringvirkninger, blant annet "misbruk" av grønne lunger. Her er det stort sett utbygger som styrer, myndighet eller allmennhet har liten mulighet til å påvirke.

Invitasjon til medvirkning kommer ofte etter at de viktigste beslutninger er tatt.

Vi mener at starten på alle planer og tiltak bør være informasjon og meningsutveksling, og at alle berørte skal delta, inklusiv naboer, gjenboer og velforeninger. På denne måten ville mange verdifulle forslag komme

frem, og mye konflikter kunne unngås. Hvis allmennheten skal kunne gi noe reelt bidrag i planprosessen, må den bringes inn fra starten, på lik linje med andre berørte parter.

Det er fire – fem viktige instanser hvor allmennheten kan fremføre sine synspunkter og forslag, nemlig Bystyrets komiteer, Byråd/byrådsavdelinger, planetatene og bydelene. I tillegg kommer de enkelte partigruppene i Rådhuset. Vi setter absolutt pris på disse mulighetene, og tror at direkte kontakt med politikerne kan være verdifullt og nyttig. Men vi føler altfor ofte at toget allerede er gått når vi kommer til orde.

4 Eksempler med dokumentasjon av enkeltsaker

De spør i Deres henvendelse etter eksempler. Det kan trekkes fram flere, og UHF som vi samarbeider med har enda flere. I tillegg til de mer overordnede planer, som er nevnt i pkt 1b over, vil vi trekke frem to ulike prosjektet:

- Huken pukkverk: Her ønsket Oslo Vei å utvide en stor og sjenerende næringsvirksomhet innenfor Markagrensen og nær et boligstrøk. Planene vakte stor lokal motstand, aksjons-komité ble nedsatt, folkemøter og protestmarsjer ble avholdt Det var en lang kamp med stort engasjement. Det virker som om det har lyktes å stoppe prosjektet, men det er *et eksempel på at det må en langvarig og kraftig lokal innsats til* for å stoppe et slikt prosjekt. Frode Hansen i ”Stopp Huken” er kontakten man bør oppsøke for å få vite mer.
- Prinsessealleen 1 og 8: Her ønsker en sterk utbygger å gå på tvers av kommunedelplan og reguleringsplan for å bygge en kontorblokk i et boligstrøk. Planen har vært kommentert og innsigelser nedlagt inklusiv delegasjon til byråden, på et meget tidlig stadium. Vi vet ennå ikke om nærmiljøets innsigelser har hatt noen vesentlig effekt. *Det typiske ved eksemplet er at man må starte meget tidlig hvis allmennheten skal ha noen som helst mulighet for å påvirke et utbyggingsprosjekt.* Det er alt for sent å komme med motargumenter, sel om de er gode, når et prosjekt er kommet på høringsstadiet. Christian Sømme kan si mer om eksemplet.

5 Forbedringstiltak, forslag

- Kommunen må videreføre arbeidet med å legge til rette for seriøs medvirkning fra allmennheten, i tråd med kommuneplanens avsnitt 4.1 om lokaldemokrati. Det bør utarbeides en overordnet policy for allmennhetens medvirkning og legges en konkret plan for hvordan denne skal realiseres.
- Naboer/allmennheten må tas med fra starten av planprosessen og sidestilles med øvrige aktører. Allmennheten bør varsles samtidig med kommunalt samråd om planinitiativ. Naboer bør inviteres til oppstartsmøter på et tidligst mulig stadium.
- Vellene o.l. bør skolere seg, slik at deres deltagelse får mer karakter av medvirkning enn av klage.
- Myndighetene bør vise varsomhet med uheldige bindinger, som kan overkjøre alle andre hensyn.
- Tredimensjonale modeller må være obligatorisk for alle kompliserte eller større tiltak, modellene skal vise tiltakene og de nære omgivelser i samme målestokk, slik at politikerne ser klarere hva de beslutter.

Med hilsen

Kontaktutvalget for Velforeninger i Oslo

Eivind Bødtker
Styreleder

Torkild Thurmann-Moe
Leder av KUV's reguleringsgruppe